

Analysavdelningen
Enheten för policyanalys
Mattias Haraldsson
016-544 21 26
mattias.haraldsson@energimyndigheten.se

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande avseende Förslag till nationell plan för transportsystemet 2014-2025 (Remissversion 2013-06-14)

Sammanfattning

- Energimyndigheten avstyrker förslaget.
- Energimyndigheten konstaterar att planen riskerar att motverka visionerna om netto nollutsläpp i Sverige 2050 och en fossiloberoende fordonsflotta 2030.
- Energimyndigheten anser att det är anmärkningsvärt att förslaget inte bedöms bidra till uppfyllnaden av hänsynsmålet om klimat och energi och anser att planen ger uttryck för en allmänt uppgiven inställning till möjligheten att minska transportsektorns utsläpp av växthusgaser. Samtidigt är det oklart på hur goda grunder bedömningen görs och om det kan uteslutas att planen inte minskar möjligheterna till måluppfyllnad.
- Energimyndigheten anser att inriktningen mot att vårda befintlig infrastruktur är bra men ifrågasätter mot bakgrund av att planen ändå innehåller flera mycket stora nyinvesteringar om alla möjligheter till enklare lösningar enligt fyrstegsprincipen är uttömda.
- Energimyndigheten anser att det är otillräckligt utrett om man med förslaget får ut så mycket klimatnytta och andra samhällsekonomiska nyttor som möjligt av de medel som finns till förfogande.
- När det gäller stora investeringar i helt ny järnväg anser Energimyndigheten att det bör utredas vidare om inte andra typer av järnvägsinvesteringar är mer kostnadseffektiva.
- Energimyndigheten är positiv till att energieffektivt transportsystem, urbana transporter samt metoder och processer för att få en helhetssyn kring samhällsutvecklingen pekas ut som viktiga områden för forskning och innovation.

- Det är positivt att planen innehåller satsningar på kollektivtrafik, gång och cykel samt på aktiviteter som främjar ett mer effektivt utnyttjande av transportsystemet såsom informationssystem och trafikledning.
- Energimyndigheten vill framhålla betydelsen av FOI-satsningar på samspelet mellan transport- och bebyggelseplanering. Dessutom är Energimyndigheten angelägen om satsningar på elektrifiering av vägnätet, "Elvägar".
- Energimyndigheten anser att det vore befogat att i planen ta hänsyn till vindkraftens specifika behov.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten anser att inriktningen mot att vårda befintlig infrastruktur är bra, men ifrågasätter om planen utnyttjar fyrstegsprincipens möjligheter till kostnadseffektiva lösningar fullt ut. Det är oklart om möjligheterna i steg 1-3 är uttömda och det framgår inte om den inriktning som planen fått genom regeringens direktiv kan motiveras med fyrstegsprincipen.

Energimyndigheten konstaterar att förslaget till nationell plan inte helt kan förstås utifrån de transportpolitiska målen och inte heller från det samhällsekonomiska underlag som Trafikverket tar fram. Det är helt klart att planen innehåller flera stora och synbarligen olönsamma projekt och har en mindre andel väginvesteringar än vad Trafikverkets samhällsekonomiska bedömningar motiverar, medan man kan samtidigt konstatera att planen inte leder mot klimat- och energipolitiska mål.

Energimyndigheten anser att planen ger uttryck för en allmänt uppgiven inställning till möjligheten att minska transportsektorns utsläpp då det i planen görs bedömningen "att det inte sker någon minskning av transportsektorns utsläpp i Sverige, varken till 2030 eller 2050, trots beslutade åtgärder och styrmedel för effektivisering och ökad andel förnybar energi." Att denna bedömning sker samtidigt som Trafikverket presenterar en plan som i detta avseende är verkningslös är anmärkningsvärt. Trafikverket menar själva att planen är verkningslös när det gäller att reducera klimatutsläpp och anser det vara oklart om den bidrar till någon energieffektivisering. Denna bedömning borde tydliggöras i planens sammanfattning. Samtidigt är det oklart på hur goda grunder bedömningen görs och om det kan uteslutas att planen inte minskar möjligheterna till måluppfyllnad. Energimyndigheten anser att noggrannare utredning av detta vore motiverat. Vidare vore det önskvärt med en bättre bedömning av hur planförslaget påverkar bebyggelsestrukturer, eftersom dessa två planeringsprocesser påverkar varandra.

Energimyndigheten tycker att det är otillräckligt utrett om man med de investeringar som föreslås får ut så mycket klimatnytta och andra samhällsekonomiska nyttor som möjligt. Det hade varit motiverat med en tydligare redovisning av vad de medel som nu läggs på helt nya objekt kunde ha skapat om de i stället satsats på ännu mer drift- och underhållsåtgärder,

reinvesteringar eller på ett flertal mindre nyinvesteringar, d.v.s. åtgärder på steg 1-3 i fyrstegsprincipen. För det första kunde listan över utvalda investeringsobjekt kompletterats med bortvalda objekt. För det andra framgår det inte tydligt i vilken mån föreslagna drift- och underhållsåtgärde återställer skicket på infrastrukturen till en acceptabel nivå och ytterst om avvägningen mellan å ena sidan underhåll av det befintliga transportsystemet och å andra sidan nyinvesteringar är rimlig. Energimyndigheten kan bara understryka det behov av metodutveckling för bedömningar av den samhällsekonomiska lönsamheten i drift- och underhållsåtgärder som Trafikverket själva påpekar (Trafikverket, 2013b).

Det är Energimyndighetens ståndpunkt att järnvägstransporter har en viktig roll att fylla i ett klimatsmart transportsystem, men Energimyndigheten vill understryka behovet att undersöka om fler åtgärder enligt steg 1-3 i fyrstegsprincipen är mer kostnadseffektiva än de stora nyinvesteringar som förslaget innehåller.

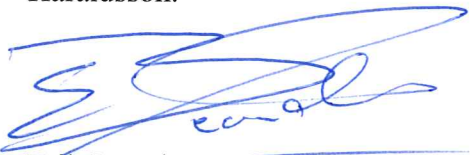
Energimyndigheten ställer sig positiv till energieffektivt transportsystem, urbana transporter samt metoder och processer för att få en helhetssyn kring samhällsutvecklingen pekas ut som viktiga områden för forskning och innovation.

Det är positivt att planen innehåller satsningar på kollektivtrafik, gång och cykel samt på aktiviteter som främjar ett mer effektivt utnyttjande av transportsystemet såsom informationssystem och trafikledning.

När det gäller stöd av forskning, utveckling och demonstration vill Energimyndigheten framhålla betydelsen av satsningar på samspelet mellan transport- och bebyggelseplanering. Dessutom är Energimyndigheten angelägen om satsningar på elektrifiering av vägnätet, "Elvägar".

I planen nämns behov som är specifika för vissa branscher, t.ex. gruvnäringen. Mot bakgrund av den förväntade utbyggnaden av vindkraftsparker anser Energimyndigheten att det vore befogat att också bedöma behovet av infrastrukturinvesteringar och utformning av infrastruktur utifrån vindkraftens specifika behov. Energimyndigheten finansierar ett forskningsprojekt med relevans för en sådan bedömning.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Erik Brandsma. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anita Aspegren, Roger Eklund, Zofia Lublin och Birgitta Palmberger samt direktören för strategiska frågor Anneli Eriksson. Föredragande har varit experten Mattias Haraldsson.

Erik Brandsma

Mattias Haraldsson